

ÚVOD DO UMĚNOVĚDNÝCH STUDIÍ

Zpracování pojmu a esej

Umělecká hodnota

Uměleckou hodnotu můžeme definovat ze tří pohledů a to ze sociologického, ekonomického a estetického.

Ze sociologického hlediska je hodnota uměleckého díla závislá na tom, v jakém sociálním kontextu jej vnímáme. Netvoří ji samotné dílo, ale produkce a reprodukce umělci, zprostředkovateli a percipienty. Kvalita umění se nedá vědecky ohodnotit, tudíž záleží na posouzení odborníků, historickém významu a estetické hodnotě.

Z ekonomického hlediska umění hodnotíme cenou jako ostatní zboží. Ta může být dána buď výrobními náklady, užitné hodnoty zboží, nebo kvalitou.

Estetické hledisko je závislé na míře „krásna“ uměleckého díla. To je také posuzováno institucemi a odborníky s pomocí estetických kategorií. Závisí na autentičnosti díla a době, ve které jej hodnotíme.

Umělecká hodnota reportážní fotografie

Reportážní fotografie vznikla jako prostředek k přiblížení průběhu aktuálních dějů. Využívána je v novinách a časopisech, proto se jí také často říká novinářská. Dobře zachycený snímek mnohdy vypoví o atmosféře a událostech mnohem víc než slova, ale samozřejmě ne vždy, proto se fotografie v publikacích přidávají s krátkým popisem. U reportáže je velice důležitá technická kvalita snímku a také vybavení. Proto, že nám má podávat pravdivý pohled na proběhlou skutečnost, není tak častá, jako třeba u umělecké nebo portrétní fotografie, aranže a manipulace s objekty.

Do novinářské fotografie řadíme nejčastěji politické, sportovní a jiné významné události, svatby, oslavy, násilí, požáry a jiné pohromy, nebo také přírodu a její úkazy a zachycování vyspělosti států a způsobu života po celém světě.

Mnoho lidí si myslí, že k pořízení dokonalého snímku je potřeba co nejdražší fotoaparát a na tom, kdo zmáčkne spoušť už ani nesejde, ale opak je pravdou. Velice totiž záleží na citu a zkušenostech fotografa. Kromě základních prvků, které se musí dodržet, jako správná kompozice snímku (nejlépe v rámci zlatého řezu), vyvážená expozice, nastavení ISO (světelnost) a tím zabránění šumu, vyvážení bílé barvy podle zdroje osvětlení a mnoho dalších, je nepostradatelná adaptace v prostředí, které chceme zachytit. Většina reportážních fotografií se tedy zaměřuje na jedno odvětví, protože když už jsou seznámeni s průběhem děje předem, mohou předvídat každý pohyb, či výraz a včas ho zachytit. Například u sportu by měl být obeznámen s pravidly hry a možnými taktikami hráčů, což vede k tomu, že v klíčovém momentě bude připraven zmáčknout spoušť v tu pravou chvíli a tudíž bude pořízená fotografie o to cennější a žádanější.

Znalost svého přístroje je také nezbytná, protože na různé záběry použijeme různé objektivy. Při fotbalovém zápase je nutný teleobjektiv s velkou ohniskovou vzdáleností, kdežto při koncertě v malém klubu sáhneme spíše po širokouhlém objektivu s velkou světelností. Pro profesionální focení je nezbytný DSLR fotoaparát, neboli digitální zrcadlovka, a rychlé

zacházení s ním. Nad nastavením přístroje fotoreportér nemůže nijak zvlášť uvažovat, protože mezitím by mohl zmeškat důležitý okamžik. Vše musí probíhat naprosto automaticky.

Na téma jestli je fotografie uměním, či ne, se vedou dalekosáhlé diskuze (R. Scruton, R. Barthes, S. Sontag), někteří zastávají názor, že snímek pouze zachycuje realitu, tudíž nemá estetickou hodnotu on, ale zachycený předmět. Jiní zase tvrdí, že nemůže být uměním proto, že obraz zpracovává přístroj a ne člověk a tudíž se nepodílí na dílu jinak než zmáčknutím spouště. Pro mě má fotografie estetickou hodnotu v případě, když to ve mně při pohledu na ni vyvolá nějaký pocit a touhu dozvědět se víc, přemýšlet nad ní a původním záměrem autora. Nestačí však, aby na ní byl zachycen krásný západ slunce (u čehož emoce někdy pocítíme), ale aby sama o sobě díky tvůrci obsahovala něco, co takový pocit vyvolá. To může být například dokonalá kompozice u momentky, kdy je zachycení podníceno také shodou okolností, ale jak už jsem psala výše, myslím si, že pro to je potřeba jistého citu pro načasování, což každý nemá. Dále hry světla a stínů, které v běžném a uspěchaném životě většinou ignorujeme a až pohled na fotografii nás donutí zastavit se, začít pozorovat a přemýšlet, vnímat celé dynamické spektrum a žasnout nad tím, co vše přehlízíme. To také zmiňuje vítěz roku 2011 nejvýznamnější novinářské fotografické soutěže World Press Photo Andrew McConnell:

„Reportážní fotografie má mít estetické a umělecké hodnoty, a právě tím má nabídnout lidem pohled na něco, co by jinak přešli bez povšimnutí.“

V reportážní fotografii to však není až tak časté, protože má většinou jen výpovědní hodnotu a za snímek se neskrývá nic dalšího, nad čím bychom měli uvažovat, protože zobrazuje pouhou situaci. Snímky, které však poukazují na emoce, ať už šťastné nebo smutné, mají také vysokou uměleckou hodnotu. Například při pohledu na plačící děti z afrických rozvojových zemí nás to nutí zamyslet se nad jejich situací a vcítit se do jejich neštěstí. Ať už novinářská fotografie má nebo nemá uměleckou hodnotu, bude nás stále doprovázet díky masmédiím, přibližovat nás okolnímu dění a celému světu, čehož bychom si měli vážit a nebrat to jako samozřejmost.

Použité zdroje:

Velká kniha reportážní fotografie (Vincent Laforet)

Příběh fotografie (Daniela Mrázková)

The Genius Of Photography (BBC)

Velký sociologický slovník (Hana Maříková, Miloslav Petrušek, Alena Vodáková)

Hodnoty uměleckého díla ve světle uměleckého falza (Tomáš Kulka)

Oceňování neocenitelného (Věra Hutarová)

http://artslexikon.cz/index.php/Cena_v_um%C4%9Bn%C3%AD